

—
В ПОРЯД
—

року,

1917.

Накладом:

**Січової Організації Українців
в Злучених Державах.**

Друкарня П. Петрова 157 East 4-th Street, New York, N. Y.

ІСІД

Застережене!

Сей книжки не можна купити ані перердруковувати. Она видана Січовою Організацією в Злучених Державах, яко підручник до рядових та вільних вправ для Січий, котрі вступили або вступлять до сеї Організації, яко відділи.

Хто хоче набути сей підручник, мусить належати до Січової Організації. а тоді, яко Січовик або Січовичка мають повне право послугуватись сим підручником для Січових цілій.

Головна Управа

Січової Організації Українців

в Злучених Державах.

I. Вступні уваги.

На що потрібні рядові вправи?

§ 1.) Рядові вправи (впоряд, мунтра) є на те, щоби навіть дуже велике число Січовиків і Січовичок могло легко, скоро і гарно перейти з місця на місце і уміло де-небудь в такім порядку уставити ся, якого власне потреба. Рядові вправи суть частину рухових вправ. Під час свободних вправ і вправ на приладах, навіть під час гор потрібно є використання розкази, щоби цілу юрбу упорядкувати і уможливити її спокійний і гладкий перебіг вправ.

Як учити рядових вправ?

§ 2.) Впоряд едля всіх однакий. Коли маємо новий гурток, який ніколи ще не вправ-

ляв, то на початку науки мусимо кілька рази більшу частину години призначити лише на рядові вправи. Треба гурток привчити до головних основ порядку і запізнати з розказами, які ведуть до сего порядку.

Спосіб науки буде при кождій вправі такий:

а.) Січовий учитель описує вправу простими і ясними словами та почує, як звучить розказ до тої вправи.

б.) Учитель каже: „Вправу покажу! ” видає розказ собі самому і сам виконує вправу поправно. При вправах двійок і чвірок викликує учитель одну двійку або чвірку 4-6 кроків перед рядом і показує на ній вправу.

в.) Учитель викликує одного з Січовників, про котрого думав, що поняв вправу, на 4-6 кроків перед рядом, щоби його бачили всі товариші і дав той сам розказ. Січовик виконує вправу, учитель поправляє похибки, если які є, і дає ще раз той сам розказ, щоби вправа вийшла без закиду. Коли вправа вийшла добре, учитель каже йому вернутися в ряд словами: „Вертай в ряд!”

г.) Учитель викликує ще в трьох Січовників менші понятніх, видає їм розказ, а они виконують вправу.

Тяжку вправу потрібно нераз переробити з кождим Січовиком з окрема.

1.) Січовий учитель викликує на 4-6 кроків перед гуртком по чотири Січовики на раз, видає той сам розказ, а они його виконують.

В сей спосіб перейде січовий учитель вправу з цілим гуртком більшими частями

д.) По тих пяти точках „підготови” січовий учитель переробляє вправу зі всіми разом.

е.) Лише тоді можна прочити нових розказів і нових вправ, коли вже всі добре запам'ятали і знають попередній розказ і вправи. При кожній слідуючій лекції треба повторити вправи попередніх лекцій.

ж.) За кождим разом, коли Січовики не виконують вправи, як треба, учитель видає розказ: „Верни!” На сей розказ всі вертають до такої позиції, в якій були перед розказом учителя. Коли всі вернуться до первісної постави, тоді учитель видає розказ ще раз або навіть пояснює вправу докладніше.

Як видавати розкази?

§ 3.) Розкази треба давати рішучим тоном. Слова кожного розказу мусять бути все

тоті самі, щоби всі до них привикли і скоро поняли, о що ходить. Кождий розказ ділить ся на дві частини, на „заповіт” і „клик”. „Заповіт” є ширше пояснення, щоби всі зрозуміли, який рух мають виконати. По заповіті слідує „клик”. Межи заповітом а кликом є перерва одної до двох секунд. Клик даємо висшим голосом, як заповіт. Він є знаком, щоби всі жадану вправу рівночасно зачали і рівночасно виконали. На клик уживаємо часто лише послідний склад в розказі. На примір: Цілий розказ звучить: „Походом руш!”. Заповітом є слово: „Походом”, кликом є слово: „руш”. Даємо розказ в сей спосіб: „Походом” — одна секунда перерви — „руш!”. „Походом” — кажемо голосно а „руш” дуже голосно. По слові „походом” розуміє гурток, який є розказ, а доперва по клиці „руш!” зачинають всі розказ виконувати.

Січовий учитель стоїть лицем до гуртка на такім місці, щоби всі його бачили. Вправу, котрої хоче научити, показує: 1.) З постави лицем до учеників. 2.) З постави боюком до учеників. 3.) З постави плечми до учеників.

Під час рядових вправ потрібний безуслівний спокій.

II. Вправи чети в ряді.

„Ставай в ряд!”

§ 4.) Коли січовий учитель скаже: „Ставай в ряд!” тоді всі стають на одну лінію, лицем звернені до учителя, так, щоби один стояв по при другого, рамя до рамени. Більші ростом стають на право, менші на ліво, від найбільшого до найменшого. Коли гурток уставляє ся, січовий учитель переходить попри ряд і переставляє тих, що не станули точно після росту.

Постава.

§ 5.) Скоро січовий учитель видасть розказ: Поеї!“, кождий мусить стояти рівно, як тополя. Очі дивлять ся просто себе, шия випрямлена, грудна клітка вперед, плечі незгорблені, коліна випростовані, пяти разом, а стопи ніг роблять кут ні за вузький, ні за широкий, пальці одної ноги віддалені від пальців другої ноги на одну стопу, с. в підошву з пятою. Рамена звисають рівно в долину, долоні легко угнуті. Тота постава

називався „основна постава”.

По слові „позір!” в основній поставі не вільно рушити ся з місця, не вільно поправляти волосся, не вільно говорити, треба стояти просто і мовчкі.

Спочинь!

§ 6.) На розказ: „спочинь!” треба праву ногу взяти за зад. Ціле тіло спочиває на правій нозі. По тім розказі вільно вже вигідно стояти, поправити собі волосся, витягнути хусточку до носа, говорити і съміяти ся. Не вільно рушити лівої ноги з місця.

Чуте і крите.

§ 7.) На розказ: „Ставай в ряд!” треба уважати не лише на себе і стати в основній поставі, але треба уважати на своїх сусідів і жити з ними в агоді. Від обох сусідів треба стояти на відступ одної долоні. Такий відступ зове ся „чутє”. Не можна від них стояти далеко, не вільно дусити ся з ними як селедці в бочці, але треба стояти на одну долоню, то значить, на п'ять пальців від них. Коли стаєте в ряд, маєте глядіти, щоби всі стояли рівно, як гладка стіна. Всі п'яти мусять стояти на одній простій чертці; тоді

ряд простий. Се називаємо „крайє”. Отже на розказ: „Ставай — в ряд!” треба ставати після росту лицем до учителя, треба ставати в основній поставі, треба глядіти на чуте і крайє.

Середина крила.

§ 8.) Стоячого в самій середині ряду називамо „серединою” або „середним.” Всі, що стоять на ліво від него, зовуться „ліве крило”, а той, що стоїть на самім кінці лівого крила, зове ся „лівий криловий”. Всі, що стоять від „середини” то значиться „середнього” на право, називається „праве крило” а стоячий на самім кінці правого крила, зове ся „правий криловий”. Щоби знати, котрій стоїть по середині, треба почислити ся. На розказ: „від правого — чи там — від лівого крила відчисли!” скаже перший на правім крилі: „раз!”, другий: „два!” третій: „три!” і т. д. один по другім.

Діставши через відчислене число Січовиків означув учитель „середину”. Буде нею перший в другої половині, коли число Січовиків є непаристе.

На розказ: „Рохід!” відступають всі від учителя і розбігаються без порядку по

цілій площа.

На розказ: „Ставай в ряд!” має середній прийти і станути чолом до учителя, всі інші ставоть на право і на ліво від него, чолом до учителя, в основній поставі, з чутем і крітим.

„До середини лучись!”

§ 9.) Коли Січовий учитель побачить, що в ряді один від другого не однако віддалений, що нема доброго „чутя”, тоді дас розказ: „До середини лучись!” На сей розказ стойть „середній” на місці, а всі посугують ся так далеко до него, щоби мати з сусідом „чутє”, то значить, стояти від него на одній долоню (пять пальців).

„В право — (ліво) — рівнайсь!”

§ 10.) Ряд мусить бути простий як стіна. Коли Січовий учитель побачить, що ряд викривлений, тоді дас розказ: „В право — чи там в ліво — рівнайсь!” На сей розказ звертає кожний голову в сказану сторону, але не погинає шиї вперед, лише тримає просто. Кожний глядить в право і видить, де стойть. Як він в дальше на переді, як „правий криловий”, тоді має подати ся на зад. а стойть він на заді від „правого крилового”, тоді:

мусить посунути ся вперед так, щоби стояти рівно в ряді з другими. На розказ: „По-зір!” всі мають знов глядіти вперед.

„В право зворот, раз, два!”

§ 11.) На розказ: „В право зворот!” треба обернути ся лицем в ту сторону, по котрій є наша права рука.

При руханці не робить ся звороту як не будь. Всі мусять ту вправу виконати однаково і рівночасно. Та вправа має два рухи. Перший робимо на розказ: „В право зворот, раз!”, другий рух на короткий розказ: „два!” На перший розказ: „В право — зворот, раз!” підносимо пяту лівої ноги, щоби ліва нога опирала о землю пальцями. Підперта на пальцях ліва не рушає пальців з місця, лише подихає ціле наше тіло, щоби оно обернуло ся в той бік, де є права рука. Під напором лівої ноги робить наше тіло скрут на правій ногі, але права нога не обертає ся на цілій підошві і п'яті, а підошву підносимо в тій хвили де-що від підлоги.

Під напором пальців лівої ноги обертає ся тіло на п'яті правої ноги так далеко, щоби наші груди і наше лице станули там, де

перше була права рука. Коли груди зайдуть там, де перше була права рука, то зворот вже скінчився. Ліва нога лишила ся в заді, оперта о пальці, права нога яробила скрут на пяті і положила тепер також і підошву на землю. Ціле тіло спочиває на передній нозі, то значить на правій. Жадна нога не рушила ся з місця.

Се є перший рух на „раз!” Другий рух на „два!” є легкий. Задні ногу притягаємо до передньої і стаємо в основній поставі. Наші груди і наше лице є тепер тут, де переднє була права рука. Сей зворот називаємо „аворотом в право”. При нім треба обернути ся грудьми і лицем від одного боку площині до другого, від одної стіни в кімнаті до найближчої на право: не більше і не менше! Для цого треба праву ногу сильно в право скрутити.

„В ліво зворот, раз! два!”

§ 12.) На розказ: „В ліво зворот!”, треба звернути ся в той бік, де є ліва рука. Хто знає зворот в право, тому легко буде виконати зворот на ліво. На розказ: „В ліво зворот, раз! два!”, робить ліва нога се, що яробила переднє право, а права то, що ліва.

„В право зворот!” „В ліво зворот!”

§ 13.) Коли вправляючи ся Ст'овики вже вміють виконати „В право зворот раз! —

два!": „В ліво зворот раз! — два!” і коли оба ті звороти виконаютъ С'човники на дві точки, точно, безпечно і рівночасно. стають они через се гарні. Коли вправляючі ся набрали вже певности і рівночасності, тоді учитель не числить вже більше „раз! — два!” а розказає: „В право зворот!”, „В ліво зворот!”

„Обернись!”

§ 14.) „Обернись” робимо тоді, коли обертаємо ся так, що наші груди прийдуть там, де передше були плечі. При рухлиці мусить всі робити сей рух однаково і рівночасно. „Обернись!” робимо в лівий бік, якколи в правий. При науці розкладає ся сей рух на два, в котрих один виконує ся на розказ: „Обернись, раз!” а другий на розказ: „два!” На розказ: „Обернись, раз!” робить ся зворот в ліво, подібно, як на розказ: „В ліво зворот!” скручує ся лише більше ліву ногу на п'яті. Права нога вістас взаді на пальцях.

Увага: „В право зворот!” і „В ліво зворот” називаємо чвертьзворотами, а то для того, що ліве або праве рамя робить при чвертьзвороті у вадусі дорогу, подібну до

чверть яблока. „Обернись“ називаємо півоборотом, бо ліве рамя робить при півобороті таку дорогу в воздухі, як пів яблока.

„Походом руш!“

§ 15.) На розказ: „Походом руш!“ всі зачинають іти вперед. Зачинають іти всі нараз і всі лівою ногою. Не вільно зачинати іти правою ногою. Не вільно опіанятися і не вільно скорше зачинати кроку, лише доперва по слівці: — „руш!“

Під час ходу не можна тримати ся горбато, не можна дивитися на землю. Має ся іти в основній поставі: Щия в головою просто вгору, очі прямо перед себе, груди подлані вперед, плечі рівні. Руки не звисають просто, лише гойдають ся свободно.

Рух ніг в цілком свободний і природний. Не тупасмо ногами, не йдемо на пальцях, але переходимо поволі і легко.

„Станути — стань!“

§ 16.) Щоби під час походу станути, на се в розказ: „Станути — стань!“ По слові — „стань!“ робимо ще один крок і притягаємо задніу ногу до передної, щоби станути в основній поставі.

При даваню розказу: „Станути—стань!” треба глядіти, щоби ціле слово „станути” прийшло на виступ одної ноги, а друге слово „стань!” прийшло зараз на виступ другої ноги, щоби отже розказ держав ся точно такту, в якім відбуває ся похід. Інакше виходить розказ млаво і неясно.

„Черга!”

§ 17.) Коли вправляючі ся Січовики стоять рамя при рамени, один при другім, то називало ся „ряд”. Коли ж они стоять один за плечима другого, то називася „черга”. Ходити можна в ряді, а можна також в черзі.

Провідник може в черзі кожного добре видіти, черговик може провірить свій хід після кроку свого попередника. Для того ходу треба вчити в черзі. Щоби з ряду зробити чергу, вистарчить дати розказ: „В право (ліво) зворот!”

Ріжні кроки в ході.

§ 18.) Коли ряд або черга дістане під час ходу розказ: „Малий крок!” вої зменшують свій крок. На розказ: „Повний — крок!” знов вертають до великого кроку.

На розказ: „Скорий крок!” ідуть скоро, на розказ: „Повільний крок!” ідуть помало.

Чета.

§ 19.) Коли вправляючі стоять в ряді, а хочемо їх установити в чету, тоді даемо розказ: „від правого крила — відчисли!” На сей розказ, вправляючі числять: „один — два” „один — два” передаючи один другому своє число вж до лівого крила. Тепер даемо розказ: „В че — ту!” Кождий, що мав число „два” вискокує правою ногою назад, крається за свого сусіда по правій стороні. На розказ: „В один ряд!”, кожде число „два” виступає лівою ногою і стає на своє місце в ряді: При тій вправі кожде число „один” не рухається з місця.

Випружений хід.

§ 20.) Коли вправляючі стоять в ряді або четі і дістануть розказ: „Походом руш раз!” всі піднесуть ліву ногу вперед і поставлять її на крок наперед, на землю. Коліно в під час того угнуте, стопа випростована в долину, щоби не виглядала як гачок. Ногу ставляється цілою стопою на землю, переноситься цілий тягар тіла на ліву ногу, а рівно-

часно переносимо тягар тіла на праву ногу а рівночасно підносять ся пяту правої ноги від землі, так що тепер ліва нога дотикається землі лише пальцями.

В тій поставі витримуємо так довго, аж учитель скаже: „Раз!” Так буде йти на переміну. На: „Раз!” іде ліва наперед, на: „Два!” іде права наперед.

„Зміна кроку!”

§ 21.) Коли цілий ряд або черга є в поході, то всі мусять ступати рівночасно лівою ногою, потім рівночасно правою ногою. Хто не тримає кроку з товаришами і виступає тоді лівою, як вони виступають правою той іде але і повинен крок змінити. Зміняємо крок в той спосіб: Ногою, що лишила ся в заді, не робимо кроку наперед, лише притягавши її скоро до пяти передньої ноги і зараз виступаємо передньою ногою вперед. По такім русі є вже крок змінений.

Сей самий крок виконують всі, коли учитель розкаже: „Зміни — крок!”

„В право (ліво) уставитись — уставсь!”

§ 22.) Коли черга дістане під час походу розказ: „В право уставитись — уставсь!”

перший в черві робить по слові „уставсь!”
еще один крок і стає зі зворотом в право.
Другий в черві, як почув розказ, не перериває ходу зараз, лише іде даліше аж до першого і стає коло него також зі зворотом в право. Всі прочі роблять так само: доходять до свого попередника, роблять зворот в право і стають з чутем і критим один по-при другого.

При розказі: „Станути — стань!” затримують ся всі відразу. При розказі: „Установитись в право — уставсь!” стає лише перший, а всі інші доходять даліше і стають один по другім.

Так само можна виконати цю вправу в ліво. На се служить розказ: „Установитись в ліво — уставсь!”

„Вирівнане ряду!”

§ 23.) При поході ряду не треба ломити; він має бути все простим. Ніхто не вириває ся вперед, аж не липле ся по заду. Ряд іде поки учитель не розкаже: „Станути — стань!” Коли ряд по тім розказі задержить ся поломаний, його не поправляє ся, аж доки учитель не дасть розказу: „В пра-

віріватись — рівнайсь!”, доперва тоді вільно ряд вирівнати.

„Хід на місци!”

§ 24.) Коли по розказі: „Походом — руш!” ряд або черга зайде так далеко, що буде при самій стіні, або при кінці площі а учитель ще не дав розказу: „Станути — стань!”, то не треба ставати, лише даліше іти на тім самім місци. Се називає ся „Ходом на місци!” На розказ: „Станути-стань!” робить ся по слові „стань!” так само, як при ході вперед, ще один крок, а другу ногу прилічує ся.

Хід на місци виконувється також на середині салі або на площі на розказ: „На місци похолом — руш!” Зачинємо і кінчимо так само, як при ході з місця.

„Назад ряд — руш!”

§ 25.) На розказ: „Назад ряд — руш!” зачинаємо лівою ногою іти назад. Крохи назад є о половину коротші, як крохи вперед.

„В право (ліво) — кутом!”

§ 26.) Коли черга є в поході, а дістане розказ: „В право — кутом!” або „В ліво —

кутом!"' перший скручує зараз по розказі в право або в ліво і робить ходом такий кут, який робить дві стіни в кімнаті, то значить „прямий кут.”

Кождий товариш, що іде за ним, доходить до сего місця, де перший робив зворот і точно на тім самім місці скручуве в той сам бік.

Сей чверть-аворот має вийти точно, як кут в кімнаті, але що до рухів, то вигідно без жадних острих скрутів і жадних присів про ставлене стіп.

„В право (ліво) — закрут!”'

§ 27.) Коли черга під час ходу дістане розказ: „В право — закрут!”' або „В ліво — закрут!”', то зараз по розказі скручуве перший в заповідженім напрямі і йде попри саму чергу в протилежному напрямі, як до тепер ішла черга.

III. „Ходір.”

§ 28.) „Ходір” є похід, при котрім громада розпадається на черги і ряди, які ходять ріжними дорогами і личаться поволі знов в одну громаду. Уживався його особливо тоді, коли велике число Січовиків має по-

крити велику площеу і станути від себе так далеко, як сего вимагають свободні вправи. По свободних вправах відходять Січовики з площ також ходором.

З великого числа ходорів, найпростійший є отсей: він має служити на се, щоби в легкий а гарний спосіб, що ділає живійше на уяву, перемінити ряд в чвірки, коли хочемо мати свободні вправи.

„Ходором з черги до чвірок, ходором — руш!”

§ 29.) Січовий учитель каже гурткови станути в ряді, потім розказав: „В ліво — аворот!”, щоби дістати таку чергу, де би менші стояли на переді. Тепер дас розказ: „Ходором з черги до чвірок, ходором — руш!” Коли перший в черзі прийде на кульшій бік рухівні, тоді на розказ: „Середину салі!”, перший скручує так, щоби ішов по довж салі, але її середину. Другі йдуть за ним. Коли прийдуть на другий конець салі, то перший скручує в право, другий в ліво. Всі наслідують Іх, одни іде в право, другий в ліво. Всі, що пішли из право, ідуть одним боком, всі, що пішли на ліво, і-

дуть другим боком рухівні. В той спосіб поз-
стали вже дві черги, що йдуть обома довши-
ми боками салі.

Коли перші в обох відділів зайдуть ся
на вузькім кінці салі, мають отримати ся
в двійку і йти вперед середину салі. Всі
ниші роблять так само. Доходять до кінця
салі і творять пару і двійка за двійкою сту-
пають середину салі.

Коли так зайдуть на вузький кінець
салі, до котрого звернені лицем, перша двій-
ка має закружити в право, а друга в ліво.
Всі слідуючі двійки ідуть на переміну, одна
з право, друга в ліво. Оба відділи двійок
ідуть попри довгі стіни салі.

Скоро зайдуть на вузький кінець салі,
то перші двійки обох відділів закружають,
лучать ся так само і йдуть за першою чвір-
кою.

Коли всі двійки виконали жадану алу-
ку і йдуть чвірками середину салі, на роз-
каз: „Станути — стань!”, всі стають. Січо-
ний учитель пригадує словами: „Чуте!”, —
„Критись!”, „Відступ!”, щоби ряди спра-
вилися і не стояли за густо.

..Ходором з чвірок до черги вернути,
походом -- руш!"

§ 30) Ходором заходить ся в чвірки, ходором вертає ся назад в чергу. На розказ: „Ходором з чвірок до черги вернути, походом — руш!” зачинають всі йти. Кожда чвірка, коли зайде вже на вузьший кінець салі, до котрого всі стояли чолом, розділює ся на двійки. Кожда права двійка іде в право, кожда ліва двійка іде в ліво. Значить, всі праві двійки, що стоять одна за другою, підуть в правий бік наоколо салі, а всі ліві двійки, що стоять одна за другою, підуть в лівий бік наоколо салі. Вже цілком розлілені двійки йдуть потім попри довші боки салі, а при вузьшім кінці салі пара засуває ся за пару. Кожда права двійка є перша, кожда ліва є друга, або, щоби легше спамятати, двійка меньша ростом іде перше, двійка більша ростом іде за нею.

Ідуть двійка за двійкою. Кожда двійка що зайде на вузьший кінець салі, ділить ся. Правий бік іде в право, лівий іде в ліво. Не ділити ся скорше, але доходити до самого кінця салі. Всі праві підуть в право наоколо салі, всі ліві в ліво наоколо салі.. Обі

черги війдуть ся на противнім, вузьшім кінці салі. Там роблять подібно, як перше при двійках. Правий в перший, лівий в другий. Або можна сказати, менший ростом іде перший, а за ним криє ся більший ростом. Так вERTAЮТЬ до одної черги так, як стояли зі самого початку.

При ходорі нема острих рухів та бистрих зворотів. Є се свободний прохід.

„Розступ до свободних вправ і зіступ!”

§ 31.) Коли вправляючі по ходорі стоять вже в чвірках, тоді на розказ: „Руки в бік, розставсь!”, підносять руки і розходяться так далеко від середини, щоби межи пальпями випростованих рамен був відступ однієї долоні.

На розказ: „Руки — в діл!”, всі опускають руки. По роступі мусить бути всюди крите. На розказ: „До середини — лучись!” треба всім зісунути ся до середини так, щоби в рядах знов було чуте.

Потім доловняє січовий учитель розступ даліше так, що дає розкази: 1.) „В право зво — рот!”. 2.) „Руки — в бік! Роз — ставсь!” 3.) „Руки — в діл!” 4.) „В ліво зво — рот!”

Тими розказами січовий учитель раз-

ставляє в шир і вздовж на ширину обох рамен. Тепер може зачати свободні вправи.

IV. „Вправи чети в ряді!”

„Від правого долівого крила відчисли!”

§ 32.) Коли вправляючі стоять в ряді дістануть розказ: „Від правого крила до лівого по два відчисли!” то перший на правім крилі говорить голосно: „Раз!”, другий каже: „Два!”, слідуючий каже: „Раз!” его сусід „Два!” Так має іти аж до кінця ряду.

Тепер знаємо, хто перший, а хто другий. Кождий перший і кождий другий належать до себе і називають ся „двійкою”.

„Доступ!”

§ 33.) Коли двійки відчислені, а ряд дістане розказ: „Другі за перших зайти — руш！”, другі мають правою ногою зробити один крок скосом взад і станути точно за своїми першими. На розказ: „Другі на ліво від перших зайти — руш！” другі роблять лівою ногою один крок скосом вперед, на своє попереднє місце в ряді.

На розказ: „Другі перед перших зайти — руш！”, другі роблять правою ногою один

крок скосом вперед і стають точно перед перших. На розказ: „Другі на ліво від перших зайти — руш!”, другі ступають лівою ногою вперед на ліво від перших, с. в. на своє місце.

Чотирома „доступами” можуть другі обійти перших наоколо і вернутися назад на своє місце. Учитель дасть слідуючі розкази, один по другім:

а.) „Другі за перших зайти — руш!”

б.) „Другі на право від перших зайти — руш!”

в.) „Другі перед перших зайти — руш!”

г.) „Другі на ліво від перших зайти — руш!”

Наприм того обходу буде противний, коли зачнемо розказом: „Другі перед перших зайти — руш!”

Ті самі вправи можуть виконати „перші”. Так як „другі” ставали на ріжні сторони коло перших, так само можуть се робити „перші”.

Всі доступи можна виконати не лише в ряді, але також в черві.

„Двійка, двійня, склад!”

§ 34.) З тих вправ видно, що „другі”

можуть стояти побіч „перших” на ліво або на право від них. Кожний перший і другий що належать до себе, називають ся тоді „двійкою”. Але другі можуть стояти за першими або перед першими. Кожний перший і другий, що належать до себе, зовуться тоді „двійнею”. Кожда „пара” може бути, як бачите „двійкою” або „двійнею”.

Коли другі стоять за першими, тоді стоїть два ряди людей, на передній ряд з самих „перших”, а по задній ряд з самих „других”. Така уставка називається „склад”.

„Ставай в склад!”

§ 35.) Коли одна чета, с. в 32 Січовиців, стоїть в одній чертці, то зовеся се „ряд” Як треба з ряду зробити два ряди, то розказ авучить: „Перші за других зайди-руш!” На те саме служить розказ: „В че — ту!” На цей розказ „другі” становлять за „перших”. Скоро лише стануть в два ряди, не чекають на ніякий осібний розказ, лише зісувавуться зараз до середної двійні, щоби було „чутє”. Середною двійнею, є двійня, де стоїть той, що був в четі. Задній ряд має стояти від переднього так, щоби відступ від

запятка задного ряду до запятка переднього ряду виносила 1 м. 20 см., значить, більше як півтора кроку, бо один крок рівняє ся 75 см. Один чоловік може свою прогалю спокійно перейти. Задний ряд мусить крити ся до переднього, то значить, що стоячі в заднім ряді мусять стояти точно за товаришами переднього ряду. Такі два ряди, де є „чутє” і „крите” і „прогачі” зовуться „честою”. Чета є „рядова”, коли оба ряди стоять один за другим, лицем до Січового учителя. Чета рядова стає „черговою” по чергуванню, бо тоді ряди в четами, що стоять боком.

„Розступись! Ставай в ряд!”

§ 36.) На розказ: „Розступись! Ставай — в ряд!” розсуваютися Січовики переднього ряду в боки, щоби повстали прогалини, а в тоті прогалини вступають Січовики заднього ряду.

„Збирайсь!”

§ 37.) Як в ряді, так само в четі є „середина”, „праве крило”, „права крилова дійка” і „ліва крилова дійка”. Середину є ся дійка, де стоїть той, що був середнім в че-

ті. На право від середини є праві двійки, на ліво є ліві двійки. Кожний має пам'ятати, де стоїть.

На розказ: „Відступи!” всі мають розійтись по цілій площі. На розказ: „Збирайтесь!” має середина двійка ставати два кроки за січовим учителем. Праві двійки споjuють ся з нею з правого боку, ліві двійки з лівого боку. Крім того, чутє і прогаль мусять бути відразу добре.

„В право (ліво) закруг!”

§ 38.) Ми маємо ще один спосіб, щоби з одної черткі людий, с. в з ряду зробити дві черткі людий, с. в чету. Тим способом є „закруг”.

На розказ: „В право за — круг!” не рушав ся в кождій двійці з місця той, що стоїть по правій руці, лише робить чвертьзворот в право.

Його товариш робить крок правою ногою скосом в право, а другу притягає в основну поставу. Оба стоять тоді на одній чертці як перше, але лицем в тім напрямі, де передше була їх права рука.

На розказ: „В ліво за — круг!”, лівий

не йде з місця, лише робить четвертьзворот в ліво, а його товариш ступає один крок скосом в ліво і притягає другу ногу до основної постави..

При розказах:

„В ліво за — круг!” і „В право за — круг!” тяжко вправляючим спамятати. хто стоїть на місці, а хто йде. Щоби се улекшити, памятаймо що той з двійки стоїть на місці в потрьому сторону дас ся розказ. При розказі: „В ліво за — круг!” стоїть лівий на місці і в ліво іде цілий рух. При розказі: „В право за — круг!” стоїть правий на місці і вправо іде цілий рух.

„Від правого до лівого крила по чотири — відчисли!”

§ 39.) Січовики стоять в ряді. На розказ: „Від правого крила до лівого по чотири — відчисли!”, перший на правім крилі говорить: „Раз!”, другий мовить: „Два!”, третий повідає: „три!“ четвертий каже: „Чотири!“ Від пятого зачинає ся численнє на ново від „один“. Се переходить цілим рядом і цілий ряд розпадає ся на „чвіркі“, с. в ряди по чотирох, стоячих побіч себе людий.

В кождій чвірці творять оба середні „середину”, а оба крайні „крила”. Крайній на правім кінці є „правим криловим”, крайній на лівім кінці є „лівим криловим”.

„В право закруг!”

§ 40.) Коли ряд відчислив чвірки, тоді можна робити закрути чвіркими. На розказ: „В право за — круг!” провий криловий стоїть на місци і робить чвертьзворот в право. Всі інші в чвірці окружують його в право, як лвері завіси і стають аж тоді, коли зробили кроками одну четверту часть колеса. Той, що стоїть найдальше від завіси робить великі кроки, всі інші, що суть близче завіси, роблять менші кроки. Треба зробити три кроки і приставити ногу, се виносить чотири точки. Коли по розказі будете числити: „Раз. два, три, чотири!”, то на: „четири” закруг має бути скінчений. При „закрузі” ряди мають глядіти в сторону крилового, що обертає ся на місци, с. є на вісі обороту; мають утримувати в сю сторону чуте і йти таким кроком, щоби не ломити ряду.

Кождий „закруг” вимагає тілько часу,

кілько в одиниць в ряді. Чвірка кінчить закруг в 4 точках, двійка в двох, трійка в трех а вісімка в вісмох точках.

,Закруті" кінчать ся рівночасно. Нижкий ряд не сьміє спізнати ся.

„Рядина в ліво (в право) закруг!”

§ 41.) „Закругами робимо з одного довгого ряду кілька коротших, що стоять один за другим. Така уставка, де масмо більше, як два ряди один за другим, зове ся „рядина”. Як один ряд може робити закруг, так само можуть робити закруг два ряди, три ряди і більше рядів, що стоять за собою і належать до себе. На розказ: „Рядина в ліво (право) закруг!” крилові, около котрих ряди закружають, не стоять на однім місці лише ідуть одним луком малими кроками, а всі на противнім крилі закружають великими кроками, кілько до закруга потрібно. Рух скінчений тоді, як всі ряди, коли виконали чверть колеса так, як-би викроїли чверту частину перстеня. Сей розказ може „рядина” виконати під час ходу. На розказ: „Походом — руш!” йдуть прямою дорогою. На розказ: „Рядина! В право за — круг!”

виконується сей за круг, а зробивши його іде ся просто даліше, не стаючи. Такий за круг потрібний під час походу, коли ряди з прямого шляху хотять скрутити на право або на ліво так, як коні з возом скручують на поперечну дорогу.

„Чвертьзворот в поході в право.”

§ 42.) Чвертьзворот на місці є лекший, як чвертьзворот в ході. Той, що розказує, мусить уважати, щоби при розказі: „В право аво — рот!” слова: „В право аво” прийшло на ліву ногу а слово „рот” прийшло зараз на найближчу праву ногу. По слові „рот!” роблять Січовики лівою ногою ще крок вперед в тім самім напрямі, ставляючи цілу стопу на землю, але в одну мить підносять п'яту, скручують на плесни в право, а правою ногою роблять вже крок під правим кутом на право. Всі в чергі мусять виступати рівночасно тою самою ногою, інакше розказ не буде добрий:

„Чвертьзворот в поході в ліво.”

§ 43.) Щоби виконати в поході розказ: „В ліво аво — рот!” мусить січовий учитель

глядіти, щоби слово „рот!” прийшло зараз на найближчу ліву ногу. По слові „рот” виступають правою ногою ще крок вперед в тім самім напрямі, ставлять цілу стопу на землю, але в одну мить підносять пяту, скручують ногу на плесни в ліво), а лівую ногою роблять вже крок під прямим кутом на ліво. Розказ і рух мусять бути точно виконані, інакше вправа не вийде рівночасно і рівномірно. По звороті треба, разуміє ся, даліше йти, не ставати.

„Назад зворот в ході!”

§ 44.) „Обернись!” виконуємо все в ліво. По слові „нись!” робить ся еще один крок правою ногою вперед, підносять ся обі стопи на плесни обох ніг, півоборот в ліво і не затримуся на місці, лише виступає ся зараз правою ногою вперед. Ані розказуючому аві виконуючому рух, не вільно змінити ся, наколи вправа має вийти добре.

„Доступи в чвірках!”

§ 45.) Ряд дістав розказ: „Відчисли по чотири!” Потім на розказ: „Перед ліве крило зайти — руш!” стойте лівий криловий кождої чвірки на місці, а всі три інші ви-

ступають лівою погою скосом на ліво. Су-
сід лівого крила робить один крок, слідую-
чий робить два кроки, а правий криловий
робить три кроки. Всі три стануть перед лі-
вим крилом, один за другим. Рух є скінче-
ний на „Раз! два! три! чотири!” Коли в ря-
ді стоять чотирох Січовиків один попри дру-
гого, то се називає ся „чвірка”. Коли один
за другим, то така черга з чотирох Січови-
ків сеє ся „чвірня”.

„Доступ вперед!”

§ 46.) На розказ: „До посліднього на
право зайти — руш!”, послідний стоять на
місці, а прочі три, що стоять перед ним, на
правій підлозі звертають ся в право, а ліва ві-
стає на пальцях, так як при „В право зво-
рот раз!” Тут сінок не можна звертати ся
о чвертьворот на право, бо се було би за ма-
ло. Треба звернутися ще спльнійше. Коли
виконасте сей рух, виступаєте лівою погою
вперед, ідете скосом вперед, а коли зайдете
вже рівно з послідним звертаєте ся в ліво
(децо більше як чверть обороту) і стаєте о-
дин при другім в чвірку з чутем і критем.

Кількож рухів потребує кождий з Січо-

ників, щоби з „чвірні” вернув в „чвірку”? Найближчий сусід послідного в чвірни зробить найперше зворот в право. Се в перший його рух. Потім зробить лівою ногою крок скосом вперед. Се в другий його рух. Оберне ся на пlessки лівої ноги о чвертьзвороту в ліво і поставить праву ногу до основної постави в ряді. Се в третій рух. На кінци приставить ліву ногу до правої і стойть вже цілком в основній поставі побіч „послідного”. Се в четвертий рух. Другий зробив отже лише один крок, але 4 рухи. Кождий слідуєчий зробить тоті самі рухи, лише що число кроків буде більше. Третій зробить два крохи, разом пять рухів. Четвертий зробить три крохи, разом: шість рухів.

„Перед праве крило зайти — руш!”

§ 47.) „Доступ вперед!” перед праве крило. Розказ звучить: „Перед праве крило зайти — руш!” Рухи в такі самі, лише що напрям в право і треба зачинати хід правою ногою.

Щоби вернути з чвірні перед правим крилом назад до чвірки, на се служить розказ: „До послідного на ліво зайти — руш!” Ру-

хи такі самі як перше, лише що треба по звороті в ліво зачинати хід правою ногою.

„За праве крило зайти — руш!”

§ 48.) Ряд поділений в чвірки. Чвірки можуть виконати також доступ на зад, за праве або за ліве крило. ..На розказ: „За праве крило зайти — руш!”, правий криловий стоїть на місці, а інші три виконують на правій п'яті зворот в право дещо більший від чвертьзвороту (більший о одну осьму звороту). Отісля виступають лівою, ідуть скосом вперед і звертаючись в ліво, стають точно за правим криловим в чвірні.

„Поворот чвірні в чвірку!”

§ 49.) Поворот чвірні в чвірку відбувається на розказ: „До першого на ліво зайти — руш!” Всі зачинають хід скосом в ліво лівою ногою і виконують такі звороти та таке число рухів, як при повороті в чвірні в чвірку на право, лише що напрям інший.

„Доступ назад за ліве крило і поворот до чвірки”.

§ 50.) При доступі назад за ліве крило звороти і рухи є тоті самі, напрями против-

ні, як при попередній вправі. Розказ азувати: „За ліве крило зайти — руш!” По звороті в ліво зачичвемо хід правою ногою з чвірки в чвірню. Щоби вернути назад в чвірку, дас ся розказ: „До першого на право зайти — руш!”

„Вічислене четвериця!”

§ 51.) Чета стоїть в складі, с. є в двох рядах. Коли другий стоїть за першим, то така двійка зове ся двійною. В складі стоїть двійня при двійні.

На розказ: „Від правого крила до лівого по два — відчисли!”, перша двійня з правого крила скаже: „Раз!” Оба товариші з двійні, що стоять один за другим, скажуть се рівночасно. Друга двійня скаже: „Два!” Обі особи скажуть се рівночасно. Третя двійня з правого крила скаже: „Раз!” Оба товариші кликнуту се разом. Четверта двійня скаже: „Два!” Так піде аж до лівого кінця.

Кожда перша і друга, то значить, права і ліва двійня творять одну цілість. Кожда перша і друга двійня разом називають ся „четвериця”.

**„Перехід з двох рядів в дві черги
і поворот до рядів!”**

Коли відділ стоїть в двох рядах, а хочемо з тих рядів зробити дві черги, не даемо розказу: „В право зво — рот!” або „В ліво зво — рот!”, але розказ: „Двійками в право (ліво) зво — рот!” На сей розказ кождий стоїть на своїм місци, але виконує зворот в право (ліво). З двох рядів робить ся тоді дві черги.

Щоби вернути назад в ряди даетя розказ: „В ліво (право) зворот!” Кождий виконав зворот в ліво (право). Слова „двійками” при тім розказі не даемо.

„Задвоями в право зворот!”

§ 53.) Щоби з двох довгих рядів утворити чвірки, на се служить розказ: „Задвоями в право (ліво) зво — рот!”

На розказ: „Задвоями в право зво — рот!” робить в кождій четвериці що інше права двійня, а що інше ліва двійня.

Оба товариші правої двійні лишають ся на своїм місци, лише роблять зворот в право. Оба товариші лівої двійні не стоять на місци

лише роблять закруг в право коло свого пра-
вого сусіда, то значить, роблять один крок
скосом в право, щоби стати побіч правого
сусіда в чвірку, лицем в право.

Можна се ясніше в сей спосіб виразити, що на розказ: „З двоями в право зво-
рот!” робить в кождій четвериці задна і пе-
редна пара закруг в право. Через се пере-
міняє ся кожда четвериця в „задвою” с. с в
подвійну двійку.

„Поворот з чвірок в два ряди.”

§ 54.) Щоби задвої замінити назад на
четвериці, на се в два способи:

a.) Один спосіб уживаемо тоді, коли хо-
чено, щоби задвоя стала четверицею і стоя-
ла чолом в тім самім напрямі як передше,
але ще до того, щоби ся четвериця стояла
на тім самім місці, як передше.

b.) Другий спосіб уживаемо тоді, коли хо-
чено, щоби задвоя стала четверицею і сто-
яла чолом в тім самім напрямі, як передше,
але не жадаємо, щоби ся четвериця стояла
точнісенько на тім самім місці, як передше.
Сего другого способу уживають при війську
частійше, бо при зворотах ходить там голов-

но о напрям. До сего потребуємо двох розказів: а.) „Двійки на зад!” На сей розказ цофакуться в кождій четвериці toti два, що рушилися були переднє зі свого місця і закружили. Они цофакуться і стають на попереднє своє місце за тими, що переднє робили лише на місці зворот. Через сей рух перемінилися задвої в двійки. Двійки стоять одна за другою. б.) „В ліво зво — рот!” На сей розказ виконує кождий на своєм місці зворот в ліво і чета стоять на тім самім місці і в такім самім укладі, що переднє.

„Задвоями в ліво зворот!”

§ 55.) Коли два ряди стоять у відчисленю четвериць, тоді на розказ: „Задвоями в ліво зво — рот!” робить в кождій четвериці задна і передня пара закруг в ліво. Через се переміняє „я четвериця в „задвою” с. в в подвійну двійку.

Двома розказами: а.) „Двійки на - зад!” б.) „В право зво — рот!” перемінююмо задвою в четверицю.

„Поворот зі задвоїв в двіяні.”

§ 56.) Другий спосіб, як перемінюється за-

двої назад в двійні є простіший, як попередній. Кожда задвоя перемінить ся назад в такі самі дві двійні, себто четверицю. Склад буде стояти чолом назад в тім самім напрямі, лише що не буде стояти на тім самім місци, бо буде пересунений о один крок в бік і один крок вперед.

Розказ звучить: „В ліво чо — лом!” На цей розказ виконують в кождій задвої о-бі пари, що побіч себе стоять, закруг в ліво; лівий зістав на місци і робить зворот в ліво а правий опускає своє місце і робить крок скосом в ліво, щоби стати побіч лівого сусіда в пару, лицем в ліво.

Те саме можна виконати в другу сторону на розказ: „Задвоями в ліво зво — рот!”
б.) „В право чо — лом!”

„З чотирішок в задвої!”

§ 57.) На підставі попередніх вправ можна творити задвої, коли склад не стоїть в рядах, лише в чергах.

Січовий учитель дав розказ: „Двійками вправо зво — рот!” Ряди перемінилися в черги.

Двійні кождої четвериці перемінилися в двійки. Права двійня в тепер передною двійкою, а ліва двійня в задною двійкою. Обі двійки творять вже не четверицю, лише „чотирійку”. Склад, що стоїть на місці в двох чергах, складається з двійок, що стоять одна за другою. Двійки можемо перемінити в задній розказом: „Задвої впе — ред!” На сей розказ стоїть в кождій чотирійці передна двійка на місці, а оба товариші задньої двійки роблять крок вперед і вступають побіч товаришів передної двійки на ліво них. Через се повстасє з чотирійки задвоя.

„Зі задвоїв в чотирійки!”

На розказ: „Двійки на — зад!”, оба товариші задньої двійки, що передше вступили були в передну двійку роблять крок назад і творять знов свою самостійну двійку. Через се перемінилися задвої назад в чотирійку.

Ту саму вправу робимо, коли склад виконав розказ: „Двійками в ліво зво — рот!” і звернув ся лицем в ліво. Розказ звучить так само: „Задвої впе — ред!” Але тепер товариші задньої двійки стають побіч товари-

шів передній двійки на право. Так діє ся в кождій четирійці. На розказ: „Двійки — взад!” цофують ся з задвої товариши задвої двійки один крок взад на своє місце і з задвій зробили ся назал двійки.

„Переміна рядового складу в задвої під час походу і поворот до ряду”.

§ 59.) Переміну рядового складу в задвої і відворотно, та переміну чергового складу в задвої і відворотно можна виконувати не лише на місци, але й під час походу. Роаказ: „Другий на — зад!” служить на се, щоби з чергового складу зробити під час ходу черговий спіл.

Коли склад іде двійками, а прийде сей розказ, має в кождій двійці „другий” засунути ся під час ходу за „першого”. С се отже доступ взад під час ходу. Засуване других за перших зачинає ся найперше в передній двійці, а потім постепенно взад, для того, щоби перші могли утворити місце для других, що вступають за їх плечі. Коли другі засунуть ся цілком за плечі перших, маємо черговий ряд.

V. „Січовий Поздоров!”

Всі члени Січій поздоровляють себе словами: „Зборов був товариш!” або „Здорова була товаришка!” і тими самими словами відповідає ся. Се робить ся при стрічі в товаристві, на улици і т. п., при чим по дають собі руки.

Коли ж Січовик або Січовічка в однострою переходить улицею по при когось з Січової Старшини або когось, що йому належить ся віддати честь, тоді не говорить ся „Здоров був .....!”, а лише звертає ся голову в сторону даної особи і правою рукою доторкає ся січового крисання. (Гл. фіг. 3.) Руку при січовім крисанню держить ся не довше, як три до чотирьох секунди. В ході, віддавши даній особі поздоровлені спускає Січовик по трьох кроках руку в діл.

„Січовий Поздоров!” мусить знати кож дій Січовик і Січовичка.

Січова Хоругвов.

Січова хоругвов має бути малинового цвіту, — якої уживали козаки.

На одній стороні хоругви має бути уміщений по середині образ одного з українських героїв або діячів, як на пр. Хмельницького Дорошенка, Мазепи, Шевченка. Драгоманова, Франка, Павлика і других. При тім треба старатись о се, щоби кожда в Січі мала по можности інший образ на своїй хоругві.

В той спосіб зійшовши ся разом на пр. на „Січовім Святі”, будуть мати на своїх хоругвах немов українську історію в «братах», еї головних діячів. Се мусить поділати скріплюючи на дусі на всіх «гібіанах».

На другій стороні хоругви має бути уміщений герб Соборної України. Над образом уміщується напис: „Січ и. пр. в Когус, Н. Й.) Відд. 10 С. О. У. в З. Д.” Під образом та сама напись по англійськи. На тій самій стороні уміщується також напис и. пр. „Бодрім ся!” „В єдності сила!”, „В сили побіда!” і т. и. Над полотном, а під остриим позолоченим кінцем дручка привязується синьо-жовті ленти; одну сину, другу жовту,

на котрих можна також випіти відповідні написи.

Хоругви Окружних Січей ріжнять ся від других Січей тим, що верх дручка представляє козачий бунчук.

Січова хоругов має бути тоді самої величини, що хоругов Злучених Держав.

Хорунжі мають синьо-жовту-сину опаску на лівім рамені. Крім того має хорунжий січової хоругви на лівім рукаві вишипітій маленький січовий прaporець; до американської хоругви американський прaporець. При публичних виступах хорунжі мають носити білі рукавички, як можливо, з твердим викладом.

Вручене хоругви відбуває ся:

Коли вручене відбуває ся на Загальних Зборах, то діє ся зараз по виборі Старшини. На сам перед вручася віданаки. — На таке торжество запрошує ся когось на „Січового Батька” а крім того одну жінщину, на „Січову Матір”. Треба все уважати, щоби се були люди заслужені для січової справи, н. пр. конювий сусідній Січи, або взагалі народні діячі. Голова зборів (звичайно таїн-

, „Січовий Батько“) викликує найперше кошового, а „Січова Мати“ дає йому відзнаку, почім питас „Січовий Батько“: . Чи прирікаєш товаришу, щиро і вірно послужити цілому твому преславному товариству січовому“? На се подає кошовий „Січовою Батькови“ руку і говорить гучно: „Прирікаю по козацькому звичаю. Так мені до поможи весь український народе!“

Те саме діє ся потім з другими членами Старшини.

По тім приступають по черзі всі прочі Січовики і Січовички, та складають приречене на руки кошового.

Тепер приказує кошовий станути цілій Січі в два ряди, по чім каже сурмацеви трубати генеральний поклик і дає приказ „По зір!“, а відтак: „Хорунжі на перед!“ Оба хорунжі виступають три кроки вперед і стоять в основній поставі. „Січовий Батько“ бере в руки „Січову Хоругов“ виголошує відповідну промову і питас хорунжого: „Чи прирікаєш товаришу щиро і заваято старатись о славу січової хоругви, котру тобі в руки передаю!“ Хорунжий прирікає тими самими словами, що і кошовий, подає руку

Батькови, дістас віданаку і бере в руки хоругов. — Тéпер съпівають всі „Ще не вмерла Україна!"

В той самий спосіб вручується американську хоругов, при чому съпівають всі американський гімн.

Тепер стають оба хорунжі на боці а ціла Січ під проводом кошового переходити, поперед них почетним кроком (дефілює), віддаючи честь хоругвам.

Коли се відбувається в гали, то виконується лише то, що появляє простір галі. Коли запрошувється ріжні товариства та визнаних людей на торжество вручения хоругви, то можна їм перед тим передати цвяшки з широкими головками, на яких они вирізують свої імена. Під час торжества вбивають ті цвяшки в дручки обох хоругов, виголошуєчи по пару слів заохоти.

Торжество закінчується грімкою піснею „Гей там на горі Січ іде" та народними гімнами. Коли є музика, то грає січові пісні

Всі Січові Збори розпочинають ся піснею „У Січи, у Січи, у Січи, єднаймось брати", котру съпівають всі присутні.

Січовий однострій.

Поміщені тут кілька образків представляють січовий однострій, усіяновлений Головною Січовою Старшиною. Для пояснення подаємо, що сей однострій, так званий до „паради” шився з сиво-жовтого сукна, не дуже грубого.

У Січовика:

Капелюх сиво - жовтавої краски, з синьо-жовтим шнурком. Сорочка блідо-синя. Пояс малиновий з відзнакою Січової Організації Українців в Злучених Державах; посередині, на поніжкованім металі в скороченю: С. О. У. в З. Д. По лівій стороні групий видніє синьо-жовта відзнака місцевої Січі, з числом Відділу Організації.

У Січовички:

Січовичка може носити той самий однострій, що Січовик, а може також такий, як представляє образок фіг 4-та. Сей однострій надається краєше і коштує таинше. Отже капелюх такий, як у Січовика. Блюзка блідо-синя, (тої самої краски, що сорочка у Січо-

вика'. Крій, як на образку а долом жовтий пас. Через влечі малинова лента а на її синьо-жовта відзнака „С. О. У. в З. Д." Лента закінчена двома синьо-жо. тими галками (кутасами). Спідниця досить широка з фалдами, коротка, 8 цалів від землі. Чоботи (черевики) жовті, як можливо а низькими обчасами.

Однострій до вільних вправ у Січовика.

Сорочка біла обшита малиновою мережкою. Штани темно-сині (аж чорні) а сильно вовняної матерії, тісно пасовані до тіла. Гумова підгинка (на образку її не видно) служить на се, щоби можна вигідно робити всякі рухи при вправах. Чоботи чорні гумові.

У Січовички:

Блюза біла, тогож крою, що на фіг бтій Малинова краватка на грудях, ависаюча в діл. Шаравари з того самого сукна, що у Січовика лише більше широкі, а фалдами довкола, так що майже не піднати, чи се спід-

ниця. В колінах гумова тасьма придержує шаровари разом з пончохою. Пончохи чорні. Черевики чорні, гумові.

Увага.

Січ, котра бажає запровадити в себе однострої, мусить уважати, щоби все було однакове, добре зроблене і не дуже дорого. Тому треба при замовленнях звертатись на іншою подану адресу о інформації, та аж тоді зачинати діло. Після січового звичаю, — а рештою січова карність того вимагає, щоби кожда важка січова справа переходила через руки Головного Січового Комітету. Такий був порядок між Січами в старім краю, а ще більший порядок повинен бути між Січами в Америці, де звернені на нас очі чужинців.

Не треба уважати на жадні оголошення по часописах, котрі не походять з жерела Січової Організації і не треба проте наражатись на непотрібні кошти.

По всіякі січові речі, як: однострої, тошірці, ленти, булави, відзнаки, підручники, статути, січові съїванники, січові гри і за-

бави і т. н. зголосуйтесь на ишає подану
адресу, аж доки не відкрив ся Січового Ба-
зару. Проч зі всякими агентами! .

Здорові були!

Петро Задорєцький

тел. 87-44-24

267 East 10-th Street, New York, N. Y.

Фіг. I.

Січовик в однострою в зимі.

Сченичка в однострою в літі, представлє
„Счовий Подзоров.”

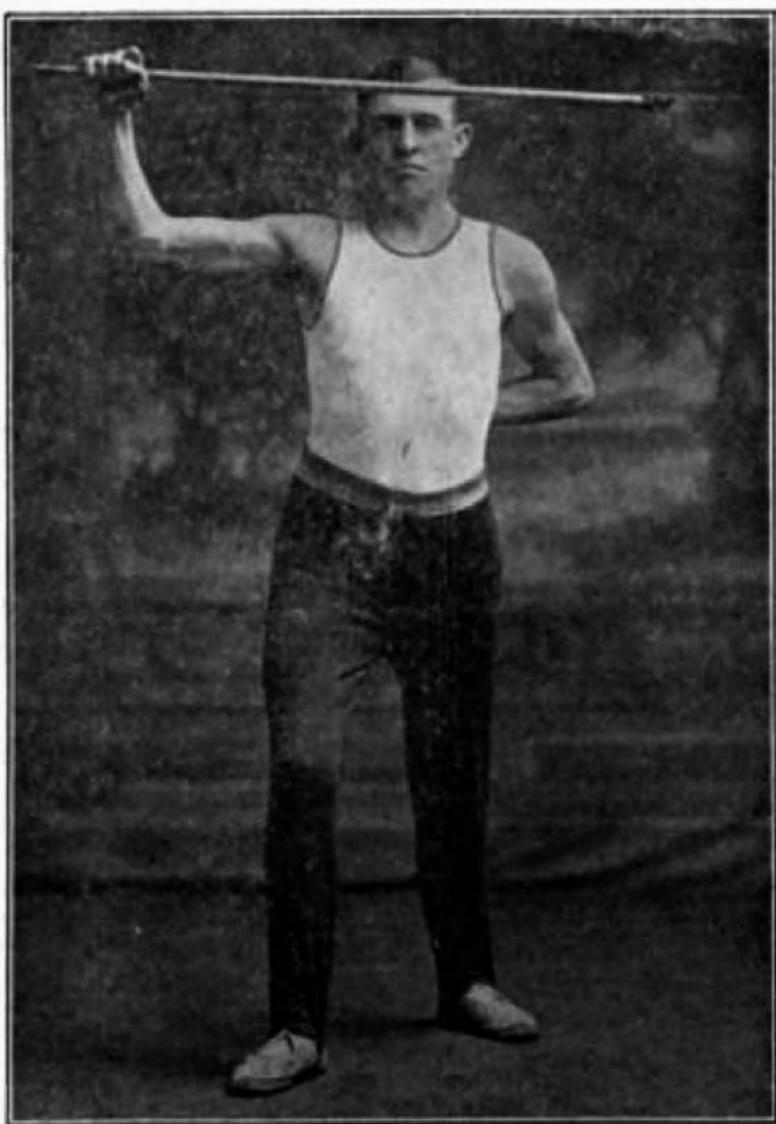
Фіг. III.

Синовик в однострою з літті, під час походу при публичних виступах, в театрі, на балі і т. п.

Філ. IV.

Січовицька в літнім однострою, під час походу, при публичних виступах, в театрі, на балі і т. п.

Січовик в одноєстрою при вільних вправах топірцем.

Фіг. VI.

Січовицка в однострою при вільних вправах в постани
з будавами.

Фіг. VII

Січовицка в однострою при вільних вправах лентою.

ПОЗІР!   СІЧИ!   ПОЗІР!

Січова Організація без січового органу — се тіло без душі — се козак без аброї! Січова Організація без своєї часописи не може і не буде свободно розвиватись!

Січова Організація Українців в Злучених Державах яко самостійна організація повинна і мусить мати свій орган.

Кожний Січовик і Січовичка повинні старатись, щоби як најскорше з'явилася „Січові Вісти”, яко орган Січової Організації. Тож до діла Січи! Збирайте жертви на пресовий фонд і посылайте до головного скарбника тов. Олекси Мерещак, 8 Mary St. Ansonia, Conn.

Вступні і місячні вкладки посылайте так само на його адресу, лише треба виразно зазначити, на яку ціль, кілько грошей вислано.

Кінцева замітка.

Вповні ілюстрованого підручника на разі неможливо було видати, бо така річ потягас за собою більшу суму грошей.

Коли Січова Організація зросте в силу то слідуючий підручник до вільних вправ до котрого матеріял вже приготовляє ся вийде ілюстрований.

Праця, при владженню цього першого підручника до рядових вправ Січий в Америці не є вповні моя орігінальна. Матеріял взято переважно з підручника п. І. Боберського у Львові.

Нью Йорк, 15 мая 1915 року.

Петро Задорєцький

Зміст.

На що потрібні ритмові квітки	§ 1
Як учити ритмових квітак	§ 2
Як видавати рошення	§ 3
Ставай в ряд	§ 4
Постава	§ 5
Спочинок	§ 6
Чутє і криє	§ 7
Середнє крияло	§ 8
До середини лучись	§ 9
В право (ліво) рівнайсь	§ 10
В право зворот, раз, два	§ 11
В ліво зворот, раз, два	§ 12
В право зворот. В ліво зворот	§ 13
Обернись	§ 14
Походом руш	§ 15
Станути-стань	§ 16
Черга	§ 17
Різкі кроки в ході	§ 18
Чота	§ 19
Вищуканий хід	§ 20
Зміна кроку	§ 21
В право (ліво) устане́тись-устав'є	§ 22
Вирівнявання ряду	§ 23
Хід на місце	§ 24
Налад яд руш	§ 25
В право (ліво) кутом	§ 26
В право (ліво) закрут	§ 27
Ходір	§ 28
Ходором в чергі до чвірок, ходором руш	§ 29
Ходором в чвірок до черги звернута, походом руш	§ 30
Реступ до свободних квітак і віступ	§ 31
Від правого до лівого крила відчесли	§ 32

Диступ	§ 33
Дійка, дійки, склад	§ 34
Останній склад	§ 35
Розступись. Останній в ряд	§ 36
Збирайсь	§ 37
В право (ліво) закруг	§ 38
Від правоого до лівого крила по чотири кільцеви	§ 39
В право закруг	§ 40
Ридика в ліво (право) закруг	§ 41
Чвертьзворот в поході в право	§ 42
Чвертьзворот в поході в ліво	§ 43
Навад зворот в ході	§ 44
Диступ в чірках	§ 45
Диступ вперед	§ 46
Перед право крило вийти, руш	§ 47
За право крило вийти, руш	§ 48
Поворот чіркі в чірку	§ 49
Диступ вперед за ліве крило і поворот до чірки	§ 50
Відчислив четвертиця	§ 51
Перехід в двох рядів в дві чергі і поворот до рядів	§ 52
Задніми в право зворот	§ 53
Поворот в чірок в два ряди	§ 54
Задніми в ліво зворот	§ 55
Поворот зі задніх в двійн!	§ 56
З чотирішок в задні	§ 57
Зі задніх в чотирішок	§ 58
Перекін ряд. складу з задній в поході і поворот до ряду	§ 59
Счокий Пондоров	ст 45
Счока Хоругов	ст 46
Вручень Хоругви	ст 47
Повір! Счи! Повір!	ст 61
Кінцева замітка	ст 62